

KOROZJA I POWŁOKI OCHRONNE	NORMA BRANŻOWA	BN-75
	Wody kopalniane	1071-05
	Oznaczanie szybkości korozji i klasyfikacja agresywności korozyjnej względem stali węglowych konstrukcyjnych zwykłej jakości	
		Grupa katalogowa III 09

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy jest oznaczanie szybkości korozji i klasyfikacja agresywności korozyjnej wód kopalnianych, występujących w kopalniach węgla kamiennego, względem stali węglowych konstrukcyjnych zwykłej jakości wg PN-72/H-84020.

1.2. Określenia

1.2.1. Woda kopalniana — woda pochodzenia naturalnego lub doprowadzona z powierzchni, występująca w wyrobiskach górniczych.

1.2.2. Agresywność korozyjna wody kopalnianej — zdolność działania korozyjnego wody kopalnianej, wyrażona w jednostkach szybkości korozji.

1.2.3. Stopień agresywności korozyjnej wody kopalnianej — zakres agresywności korozyjnej wody kopalnianej, ograniczony ustalonymi wartościami szybkości korozji.

1.2.4. Pozostałe nazwy i określenia — wg PN-70/H-04600 oraz PN-69/H-04609.

2. METODA OZNACZANIA SZYBKOŚCI KOROZJI

2.1. Zasada metody polega na oznaczeniu w wodzie kopalnianej zawartości jonu chlorkowego, zawartości jonu siarczanowego, wartości pH, twardości i zasadowości ogólnej, ustaleniu grupy badanej wody oraz na obliczeniu na tej podstawie szybkości korozji względem stali węglowych konstrukcyjnych zwykłej jakości.

2.2. Pobieranie i przechowywanie próbek. Próbkę wody kopalnianej należy pobrać w ilości co najmniej 2,5 dm³ zgodnie z PN-74/C-04620/00 w miarę możliwości z miejsc jej wycieku w wyrobiskach górniczych. Przy pobieraniu próbek wody

z szybów i szybików należy unikać czerpania wody z rzepia szybu (szybika).

W uzasadnionych przypadkach (niemożność rozpoczęcia analizy chemicznej w ciągu 12 h od pobrania próbki) próbki wody można przechowywać do 48 h w temperaturze 4÷10°C.

2.3. Wykonanie oznaczania

2.3.1. Oznaczanie zawartości jonu chlorkowego (X) w wodzie kopalnianej należy wykonać metodą argentometryczną wg PN-69/C-04552.

2.3.2. Oznaczanie zawartości jonu siarczanowego (X₁) w wodzie kopalnianej należy wykonać wg PN-74/C-04566/09.

2.3.3. Oznaczanie twardości ogólnej (tw_{og}) wody kopalnianej należy wykonać wg PN-71/C-04554/02.

2.3.4. Oznaczanie wartości pH wody kopalnianej należy wykonać wg PN-74/C-04540/01.

2.3.5. Oznaczanie zasadowości ogólnej (Z_{og}) wody kopalnianej należy wykonać wg PN-74/C-04540/03.

2.4. Ustalenie grupy wody kopalnianej. Na podstawie zawartości jonu chlorkowego i jonu siarczanowego w wodzie kopalnianej należy ustalić jej grupę wg tabl. 1.

Tablica 1

Grupa wód kopalnianych		Zawartość jonu chlorkowego X mg/dm ³	Zawartość jonu siarczanowego X ₁ mg/dm ³
1	A	≤ 200	≤ 200
	B		> 200
2	A	> 200	≤ 200
	B		200 < X ₁ < 1500
	C		≥ 1500

Zgłoszona przez Główny Instytut Górnictwa
Ustanowiona przez Ministra Górnictwa i Energetyki dnia 5 listopada 1975 r.
jako norma obowiązująca w zakresie czynności określonych normą od dnia 1 lipca 1976 r.
(Dz. Norm. i Miar nr 3/1976 poz. 7)

2.5. Obliczenie szybkości korozji (V_c)

2.5.1. Szybkość korozji stali węglowych konstrukcyjnych zwykłej jakości pod działaniem wody kopalnianej 1A należy obliczyć w $\text{g/m}^2 \cdot \text{doba}$ wg wzoru

$$V_c = 11,3771 + 0,0382X + 0,1677X_1 - 1,4718tw_{og} - 3,0089Z_{og} \quad (1)$$

w którym:

- X — zawartość jonu chlorkowego w wodzie kopalnianej, oznaczana wg 2.3.1. mg/dm^3 ,
- X_1 — zawartość jonu siarczanowego w wodzie kopalnianej, oznaczana wg 2.3.2. mg/dm^3 ,
- tw_{og} — twardość ogólna wody kopalnianej, oznaczana wg 2.3.3. mval/dm^3 ,
- Z_{og} — zasadowość ogólna wody kopalnianej, oznaczana wg 2.3.5. mval/dm^3 .

2.5.2. Szybkość korozji stali węglowych konstrukcyjnych zwykłej jakości pod działaniem wody kopalnianej 1B, należy obliczyć w $\text{g/m}^2 \cdot \text{doba}$ wg wzoru

$$V_c = 7,8133 + 0,0156X + 0,0028X_1 - 0,2604tw_{og} \quad (2)$$

w którym:

X , X_1 i tw_{og} — jak we wzorze (1).

2.5.3. Szybkość korozji stali węglowych konstrukcyjnych zwykłej jakości pod działaniem wody kopalnianej 2A należy obliczyć w $\text{g/m}^2 \cdot \text{doba}$ wg wzoru

$$V_c = 31,0661 - 0,00023X - 2,9229pH + 0,4752Z_{og} \quad (3)$$

w którym:

- X , Z_{og} — jak we wzorze (1),
- pH — wartość pH wody, oznaczana wg 2.3.4.

2.5.4. Szybkość korozji stali węglowych konstrukcyjnych zwykłej jakości pod działaniem wody kopalnianej 2B należy obliczyć w $\text{g/m}^2 \cdot \text{doba}$ wg wzoru

$$V_c = 13,8322 - 0,1615tw_{og} - 0,5891Z_{og} \quad (4)$$

w którym tw_{og} , Z_{og} — jak we wzorze (1).

2.5.5. Szybkość korozji stali węglowych konstrukcyjnych zwykłej jakości pod działaniem wody kopalnianej 2C należy obliczyć w $\text{g/m}^2 \cdot \text{doba}$ wg wzoru

$$V_c = 6,1832 + 0,00003X - 0,0031tw_{og} - 0,6275Z_{og} \quad (5)$$

w którym X , tw_{og} , Z_{og} — jak we wzorze (1).

2.6. Wynik. Za wynik należy przyjąć wartość bezwzględną $|V_c|$ szybkości korozji obliczonej wg 2.5, zaokrągloną do 0,1 zgodnie z PN-70/N-02120.

3. KLASYFIKACJA AGRESYWNOSCI KOROZYJNEJ WÓD KOPALNIANYCH

Stopnie agresywności korozyjnej wód kopalnianych względem stali węglowych konstrukcyjnych zwykłej jakości, w zależności od szybkości korozji, podano w tabl. 2.

Tablica 2

Szybkość korozji $\text{g/m}^2 \cdot \text{doba}$	Stopień agresywności korozyjnej wody kopalnianej	
	symbol	nazwa
$V_c \leq 2,5$	I	słaby
$2,5 < V_c < 10,0$	II	średni
$V_c \geq 10,0$	III	silny

KONIEC

INFORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca normę — Główny Instytut Górnictwa.

2. Normy związane

PN-74/C-04540/01 Woda i ścieki. Badanie wartości pH, kwasowości i zasadowości. Oznaczanie wartości pH metodą elektrometryczną

PN-74/C-04540/03 Wody i ścieki. Badania wartości pH, kwasowości i zasadowości. Oznaczanie kwasowości i zasadowości mineralnej i ogólnej metodą miareczkową wobec wskaźnika

PN-69/C-04552 Woda do picia, do celów gospodarczych i przemysłowych. Oznaczanie jonu chlorkowego

PN-71/C-04554/02 Woda i ścieki. Badania twardości. Oznaczanie twardości ogólnej powyżej 0,357 mval/dm³ metodą wersenianową

PN-74/C-04566/09 Woda i ścieki. Badania zawartości siarki i jej związków. Oznaczanie siarczanów metodą wagową

PN-74/C-04620/00 Woda i ścieki. Pobieranie próbek. Postanowienia ogólne i zakres normy

PN-70/H-04600 Korozja metali. Badanie odporności korozyjnej metali i stopów. Ogólne wytyczne

PN-69/H-04609 Korozja metali. Terminologia

PN-72/H-84020 Stal węglowa konstrukcyjna zwykłej jakości ogólnego przeznaczenia. Gatunki

PN-70/N-02120 Zasady zaokrąglania i zapisywania liczb

3. Normy zagraniczne, normy i zalecenia międzynarodowe — brak.

4. Materiały wykorzystane do opracowania normy

Opracowanie klasyfikacji kopalń przemysłu węglowego pod względem zagrożenia korozyjnego elementów stalowych

Dokumentacja GIG. Katowice 1969÷1970.

Oznaczanie agresywności środowisk korozyjnych według opracowanej klasyfikacji w 8 kopalniach PW

Dokumentacja GIG, Katowice 1971

E. Malkiewicz: Podział wód kopalnianych na podstawie agresywności w stosunku do stali St3S

Ochrona przed korozją, nr 6, 1974.

5. Autorzy projektu normy — dr Elżbieta Malkiewicz, mgr inż. Kazimierz Kluska, Główny Instytut Górnictwa.